

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา :
ชาติพันธุ์คนบ้านโพนสูงลาวหรือไทยจากเอกสารทางประวัติศาสตร์
และประวัติศาสตร์คำบอกเล่า

Local History of Phon soong Village, Muenwai Subdistrict,
Nakhon Ratchasima Province : Ethnic of Phon soong Lao or
Thai Villagers from Historical document and Oral History

รุจจาภา ประวงษ์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์เรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโพนสูงเรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาหรือคนไทยที่อยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโพนสูงจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ 2) เพื่อศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโพนสูงเรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาหรือคนไทยที่อยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโพนสูงจากประวัติศาสตร์คำบอกเล่า วิจัยโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เทียบเคียงและประวัติศาสตร์คำบอกเล่าของผู้คนในหมู่บ้านโพนสูง ผลการวิจัยพบว่า 1) จากหลักฐานทางเอกสารทางประวัติศาสตร์เทียบเคียงได้ว่าคนบ้านโพนสูงน่าจะเป็นคนไทยโคราชที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมมาจากภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งได้แก่ ประเพณี วรรณกรรม วัฒนธรรมการแต่งกาย ภาษา ดนตรี การละเล่น โดยผ่านการอพยพเคลื่อนย้ายของผู้คนจำนวนมากทั้งทหาร ขุนนาง เจ้าหน้าที่จากส่วนกลางที่ถูกส่งเข้ามารับราชการในจังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในอยุธยา สมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ ส่วนเรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโพนสูงจากเอกสารทางประวัติศาสตร์พบว่าเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยากและไม่สะดวกเพราะในหนังสือราชการหลายฉบับระบุว่าคนลาวที่หนีมักถูกจับได้และไม่สามารถเล็ดลอดไปได้ทั้งทางบกทางน้ำ เนื่องจากมีเจ้าหน้าที่จำนวนมากคอยสอดส่องและแจ้งข่าวกับทางการอย่างละเอียด ประกอบกับในสมัยรัชกาลที่ 3 มีการเปิดโอกาสให้คนลาว เขมร ส่วยและชาติพันธุ์อื่นๆ เข้ามาอยู่ในพื้นที่ของสยามตามความสมัครใจผ่านระบบไพร่เกลี้ยกล่อมและไพร่สวามีภักดีซึ่งได้รับการดูแลคุ้มครองดีกว่าอพยพหลบหนี 2) จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์คำบอกเล่าคนบ้านโพนสูงดั้งเดิมน่าจะเป็นคนไทยโคราชเพราะมีภาษา การแต่งกาย ดนตรี ไม่นิยมการสักและมีตำนานหมู่บ้านที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นคนลาว

คำสำคัญ: คนบ้านโพนสูง, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, นครราชสีมา.

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

อีเมลล์ luckrujpha@gmail.com

Abstract

This research is a qualitative research with two objectives: 1) to study the history and legend of Phon Soong village and about being Lao people or Thai people who migrated to the area of Phon Soong village from historical documents; and 2) to study the legend of Phon Soong village about Lao people or Thai people who migrated to the area of Ban Phon Soong village from the oral history. This research was conducted using the historical method to compare with the oral history told by Phon Soong Villagers. The results of the research were as follows. 1) From the historical documentary evidence, it can be comparable that Ban Phon Soong villagers were probably Thai Korat people who were influenced by cultures from the central region of Thailand, including tradition, literature, culture, dress, language, music, and play. These were brought into the area through the migration of a large number of people, including soldiers, nobles, and officials from the central who were sent to serve in Nakhon Ratchasima since King Narai the Great in the Ayutthaya, Thonburi, and Rattanakosin eras. As for the Lao people who fled to the Phon Soong village, from historical documents, it is difficult and inconvenient because in many government books it is stated that fleeing Lao people are often caught and not able to escape both at land and water due to the presence of a large number of officers to monitor and report the authorities in details. In addition, during the reign of the King Rama 3, Laos, Khmers, Kuy people, and other ethnicities were allowed to voluntarily enter the Siam through a system of seduction and prosecution and these people were better protected than fleeing. 2) From orally historical evidence told by Phon Soong villagers, it is probably that they are originally Thai Korat people since their language, costumes, music, no-tattoos preference, and legends are not related to the Lao people.

Keywords: Phon soong Village, Local history, Nakhon Ratchasima Province

ความสำคัญและที่มาของปัญหาวิจัย

สืบเนื่องมาจากยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) หนึ่งในเป้าหมายหรือจุดเน้นที่จะสร้างความเป็นเลิศ คือ เรื่องการเป็นมหาวิทยาลัยที่เป็นผู้นำด้านการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้สนองพันธกิจ โดยได้จัดตั้งให้มีการบริการทางวิชาการแก่สังคมและท้องถิ่น รวมถึงการทำงานทางด้านวิจัยเพื่อรับใช้ท้องถิ่น นำวิชาการและผลของงานวิจัยไปพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าด้วย ในการนี้ในปี พ.ศ. 2563-2565 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้มีพื้นที่ที่ได้เสนอขอรับความต้องการให้มีการพัฒนาท้องถิ่นในด้านการบริการทางวิชาการ คือ พื้นที่บ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นหมู่บ้านในโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (9 เส้นทาง 9 ตำบล นมรดกวัฒนธรรมท่องเที่ยววิถีไทย) (บ้านโพนสูง-ตำบลหมื่นไวย-จังหวัดนครราชสีมา, ออนไลน์ : 2564) และโดดเด่นในโครงการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในชุมชนตาม

พระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ บ้านโป่งสูง ต.หมื่นไวย อ.เมือง จ.นครราชสีมา ในการดำเนินงานบริการวิชาการให้บ้านโป่งสูงนี้ทางคณะกรรมการบริการวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลโดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับคนในชุมชนและได้จัดแบ่งกิจกรรมการบริการทางวิชาการอย่างหลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงที่มาจากผู้คนในชุมชนบ้านโป่งสูง เช่น นาฏศิลป์ ดนตรีพื้นบ้าน ประเพณีท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ประวัติศาสตร์ แหล่งการเรียนรู้ พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น การส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การต่อยอดสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าและการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ

ในส่วนการบริการวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์ชุมชนและผู้คนในบ้านโป่งสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมาที่มีความต้องการให้มีการสืบค้นเรื่องราวตำนานที่เล่าสืบต่อมาของหมู่บ้านโป่งสูงคือเรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโป่งสูง ซึ่งสืบมาจากคำว่า “โป่ง” ซึ่งเป็นชื่อของหมู่บ้านเป็นภาษาลาวที่แปลว่า จอมปลวก เนินดิน ประกอบกับชาวบ้านผู้คนในหมู่บ้านโป่งสูงมีความสนใจใคร่รู้และต้องการทราบความเป็นไปได้ว่าแท้จริงแล้วชุมชนหรือผู้คนในหมู่บ้านโป่งสูงเป็นคนลาวที่หลบหนีหรืออพยพมาจากครั้งเมื่อเกิดเหตุการณ์เจ้าอนุวงศ์ที่เข้ามาในจังหวัดนครราชสีมาในสมัยรัชกาลที่ 3 หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับตัวตน บรรพบุรุษและประวัติศาสตร์ของชุมชนของตนให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยมุ่งหวังว่าเมื่อได้รับผลวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนของหมู่บ้านของตนแล้วจะได้นำผลวิจัยนั้นต่อยอดนำมาสร้างเป็นเรื่องราวเรื่องเล่าเพื่อการจัดแสดงในงานเทศกาลของหมู่บ้าน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนและเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินธุรกิจทางการท่องเที่ยว

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยซึ่งได้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการบริการวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ทางด้านประวัติศาสตร์จึงได้รับมอบหมายให้ทำงานทางด้านการวิจัยในเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านโป่งสูงซึ่งเป็นที่มาของหัวข้องานวิจัย ชื่อ “ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านโป่งสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา : ชาติพันธุ์คนบ้านโป่งสูงลาวหรือไทยจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์คำบอกเล่า” เพื่อตอบสนองความรู้และบริการแก่ชุมชนบ้านโป่งสูงเพื่อให้ชุมชนได้ใช้องค์ความรู้จากการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นและประโยชน์ด้านอื่นๆ ตลอดจนเพื่อเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้บรรลุเป้าหมายในการเป็นผู้นำด้านวิจัยและการบริการวิชาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นตามยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโป่งสูงเรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาหรือคนไทยที่อยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโป่งสูงจากเอกสารทางประวัติศาสตร์
2. เพื่อศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโป่งสูงเรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาหรือคนไทยที่อยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโป่งสูงจากประวัติศาสตร์คำบอกเล่า

เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

วัฒนธรรมของชาวนครราชสีมาหรือชาวโคราช

ชาวไทยโคราชจัดเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา กระจายอยู่ทั่วไปทั้ง 32 อำเภอ แต่ที่หนาแน่นที่สุดที่อำเภอเมือง โนนไทย โนนสูง พิมาย จักราช ชุมพวง โนนแดง คง ขามสะแกแสง ขามทะเลสอ ด่านขุนทด สูงเนิน โชคชัย ครบุรี เสิงสาง หนองบุญมาก บ้านเหลื่อม เฉลิมพระเกียรติพระทองคำสีดา บัวใหญ่ เทพารักษ์ ชาวไทยโคราชมีวัฒนธรรมต่างไปจากกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาว และ เขมร-ส่วย ทั้งนี้วัฒนธรรมไทยโคราชมีความคล้ายเหมือนวัฒนธรรมไทยภาคกลางทั้งเรื่อง ภาษาพูด ประเพณี พิธีกรรม รวมไปถึงอาหารการกิน ตลอดจน เพลง ดนตรี ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับเพลงพื้นบ้านทางภาคกลาง ดังนั้นนักวิชาการจึงได้จัดกลุ่มให้ชาวโคราชอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมไทยภาคกลาง (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 132)

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีนั้นเมืองโคราชหรือเมืองนครราชสีมามีพัฒนาการความเจริญรุ่งเรืองมาตั้งแต่สมัยขอมเมืองพระนครเป็นอย่างน้อย หากแต่กลุ่มชนที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งในบริเวณเมืองโคราชและบริเวณรอบนอกใกล้เคียงน่าจะเป็นกลุ่มชนกลุ่มใหม่เริ่มเข้ามาสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย ราว สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ทรงย้ายเมืองโคราชมาตั้งอยู่ในบริเวณปัจจุบัน ได้มีการสร้างกำแพงเมืองขนาดใหญ่ที่แข็งแรงมีป้อมค่ายมีหอระฆังตามแบบการสร้างแบบตะวันตก และทรงพระราชทานนามว่า “เมืองนครราชสีมา” (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 132) พร้อมกันนี้ได้ส่งพระยายมราช (สังข์) เข้ามาปกครองเป็นตำแหน่งพระยามหานครเพื่อดูแลต่างพระเนตรพระกรรณ ในครั้งนั้นปรากฏว่าได้มีการอพยพขุนนาง ทหารและครอบครัวมาจากกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมากเพื่อมาเป็นข้าราชการประจำเมืองนครราชสีมาและเพื่อดูแลเมืองบริวารโดยรอบด้วย ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าวัฒนธรรมภาคกลางจึงได้เข้ามาเป็นวัฒนธรรมหลักของชาวเมืองนครราชสีมาด้วย ซึ่งได้แก่ ภาษาพูด ประเพณี พิธีกรรม อักษรศาสตร์ (วรรณกรรม ฉันทลักษณ์และใช้อักษรขอมเขียนเรื่องราวทางพุทธศาสนา ใช้อักษรไทยอยุธยาเขียนเรื่องราวคดีโลก) ในสมัยธนบุรีเมืองนครราชสีมาเป็นเมืองที่สำคัญของการเข้ามาของเจ้านายไทยสมัยอยุธยา คือ กรมหมื่นเทพพิพิธ (พระโอรสของพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ) ที่ได้พาสมาครพรรคพวกมาตั้งมั่นตั้งชุมชนชุมนุมเป็นก๊กที่เมืองพิมาย ที่เรียกว่า “ก๊กพิมาย” เมื่อครั้งที่กรุงศรีอยุธยาได้เสียอำนาจแก่พม่า ชาวกรุงศรีอยุธยาในครั้งนั้นได้อพยพออกจากกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมากทั้งชาวบ้าน ขุนนาง เชื้อพระวงศ์ หนึ่งในการอพยพหนีมาคือการมาพึ่งเจ้าพิมาย และเมื่อครั้งพระเจ้าตากสินมหาราชได้ปราบก๊กเจ้าพิมายลงแล้วได้ตั้งพระยามหานครรักษาราชการเมืองนครราชสีมา จนมาถึงสมัยพระยากำแหงสงคราม (ปิ่น) เป็นเจ้าเมืองนครราชสีมาสืบต่อมา ดังนั้นชุมชนชาวไทยจากภาคกลางจึงได้เข้ามารับราชการและอพยพไปเมื่อครั้งที่กรุงศรีอยุธยาแตกนั้นจึงได้ลงหลักปักฐานสืบต่อมา (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 133) ครั้งถึงสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีการส่งข้าราชการ ขุนนาง กองทัพพลัดกันเข้ามาเมืองนครราชสีมาและเมืองบริวาร ทั้งนี้รวมถึงการติดต่อเดินทางซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าด้วย ข้าราชการ ขุนนางที่มาประจำการตามพระบรมราชโองการล้วนแต่เป็นชาวภาคกลางเมื่อมีการอยู่อาศัยที่ไดตั้งหลักแหล่งแล้วจึงได้นำวัฒนธรรมของคนไทยภาคกลางเข้ามา โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยภาคกลางที่เข้ามาที่จะทำให้ชาวไทยโคราชเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคนโคราชอย่างชัดเจน คือ ภาษาพูดที่เป็นภาษาไทยภาคกลางที่มีสำเนียงเพี้ยน เหนอ ซึ่งเรียกว่า ภาษาโคราช (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 133)

14 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เข้าร่วมประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานแบบ Online

ไทยโคราช เป็นกลุ่มที่ใช้ภาษาไทยภาคกลาง เพียงแต่มีลักษณะที่สำเนียงเพี้ยนเหนือ ซึ่งอาจมีคำภาษาไทยลาวปนอยู่บ้างแต่อาจมีเพียงเล็กน้อย และมีสำเนียงที่มีความใกล้เคียงสำเนียงระยองและจันทบุรีทางชายทะเลฝั่งตะวันออกเพราะมีรากเหง้าจากสองฝั่งโขงด้วยกัน (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2558: 180) ทั้งนี้ภาษาไทยโคราชมีทั้งภาษาไทยกลาง ภาษาอีสาน ภาษามอญ-ขะแมร์ปะปนอยู่ (ธีรภาพ โลหิตกุล, 2551: 114) ไทยโคราชตั้งภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมา ยกเว้นแต่มีบางอำเภอที่มีชาวไทยลาวมากกว่า เช่น อำเภอบัวใหญ่ อำเภอสูงเนิน ไทยโคราชใช้อักษรไทยภาคกลางมาตั้งแต่สมัยโบราณ (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 135) การตั้งหมู่บ้านชาวโคราชตั้งหมู่บ้านชุมชนตั้งเป็นกลุ่มๆ ที่เป็นกลุ่มเดียวกัน ซึ่งต่างจากไทยภาคกลางที่ตั้งหมู่บ้านอยู่ตามลำน้ำ หมู่บ้านของชาวโคราชมักมีวัดเป็นศูนย์กลางของการดำรงชีวิตและเป็นสถาบันหลักของหมู่บ้าน มีจารีตประเพณียึดแนวภาคกลางซึ่งอาจมีส่วนปลีกย่อยต่างไปบ้างเล็กน้อย ดังนี้

1. การสร้างบ้านเรือน เรือนโคราชแบบดั้งเดิมมักสร้างให้ใต้ถุนสูง มีหน้าจั่วแบบเรือนไทย หากผู้ที่มีฐานะอาจสร้างบ้านด้วยไม้กระดาน ฝาเรือนของบ้านชาวโคราชจะเป็นฝาประคนแบบคนโคราช นั่นคือการใช้ฝากระดานกั้นด้านแนวตั้งและใช้ไม้กระดานแผ่นเล็กๆที่มีขนาดประมาณ 3 นิ้วปิดทับตามแนวรอยต่อของแผ่นฝากระดาน ผู้ที่ไม่ค่อยมีฐานะอาจใช้ฝาของต้นปรีหรือที่ชาวอีสานเรียกว่า กกผือ มาเรียงให้ตั้งหนาราว 2 นิ้ว จากนั้นจึงใช้ไม้ฝักชกชนาบทั้งสองด้านผูกด้วยเชือกหยาบให้มีระยะห่างกันพอควร ไม้ฝักที่วางชนาบนี้จะวางระยะห่างกันราว 1 คอก ตลอดทั้งด้านตั้งของฝาเรือน แต่หากเข้ามาในชุมชนของเมืองโคราชอาจพบบ้านที่สร้างแบบตึกดินซึ่งอาจใช้โครงไม้แต่ฝาเรือนใช้ดินดิบก่อเรียงกันแล้วฉาบด้วยปูนขาว (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 135)

2. การแต่งกายของชาวโคราชแต่เดิมจะแต่งกายแบบไทย คือทั้งชายและหญิงมีการนุ่งผ้าโจงกระเบน ผู้หญิงไม่นิยมนุ่งซิ่น สวมเสื้อคอกลมไม่ผ่าด้านหน้า อาจใส่เสื้อแขนกระบอก ห่มผ้าสไบทับเสื้อเพื่อออกงานหรือไปทำบุญที่วัด หากอยู่บ้านอาจใช้ผ้าฝืนเดียวคาดอก

3. อาหาร ชาวโคราชนิยมรับประทานข้าวเจ้า อาหารหลักคือ น้ำพริก อาจมีเครื่องจิ้มเป็นผักพื้นบ้านที่หาได้ อาหารพิเศษอื่นๆ จะคล้ายอาหารทางภาคกลาง

4. การละเล่นดนตรี รวมถึงการละเล่นที่สำคัญของชาวโคราช คือ เพลงโคราชโดยทั่วไปมีลักษณะเป็นเพลง “ปฏิพากย์” คือเป็นการร้องเกี่ยวกันระหว่างหญิงชาย โดยไม่มีเครื่องดนตรีประกอบ ซึ่งทั้งนี้คนร้องอาจมีการตบมือเพื่อให้จังหวะ นอกจากนี้เพลงโคราชได้เคยมีผู้สันนิษฐานว่าน่าจะประยุกต์มาจากการเล่นเจริญที่เป็นเพลงพื้นบ้านของชาวสุรินทร์ผสมผสานกับเพลงทรงเครื่องทางภาคกลางด้วย (ถาวร สุบงกชและคณะ, 2542 : 141) มีตำนานที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับการรับวัฒนธรรมเพลงโคราชเข้ามาในจังหวัดนครราชสีมา กล่าวคือ มีตำนานเล่าว่าชาวโคราชได้รับเพลงโคราชมาจากอินเดีย โดยพระยาเข้มเพชรเป็นผู้นำมาพร้อมๆกับลิเกและลำตัด โดยให้ลิเกอยู่กรุงเทพฯ ลำตัดอยู่ภาคกลางและเพลงโคราชอยู่นครราชสีมา (ถาวร สุบงกชและคณะ, 2542 : 142)

เพลงโคราชปัจจุบันมีหลายคณะ เพลงโคราชยังคงเป็นที่นิยมอยู่ถึงปัจจุบันเนื่องด้วยมีความเชื่อและความศรัทธาในการแก้บนขอพร “คุณย่าโม” ทั้งที่ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีและที่บรรจจุธิของท่านที่วัดศาลาลอย นอกจากนี้ยังมีการละเล่นที่สำคัญที่ชาวโคราชได้รับวัฒนธรรมมาจากภาคกลางอีกชนิดหนึ่งคือ ลิเก ซึ่งมีคณะลิเกอยู่

หน้าแน่นบริเวณตรอกสวายเรียงและบริเวณสถานีรถไฟโคราช ส่วนเครื่องดนตรีชาวไทยโคราชนิยมวงปี่พาทย์และไม่นิยมแคน (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 136)

5. จารีตและประเพณี ของชาวไทยโคราชมีลักษณะเช่นเดียวกับประเพณีไทยภาคกลางด้วยเหตุว่าชาวไทยโคราชเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มว่าเป็นกลุ่มขุนนางและเจ้าหน้าที่ที่มารับราชการและตั้งหลักปักฐานมีครอบครัวกับชาวบ้านชาวท้องถิ่นมากกว่า 200 ปี วัฒนธรรมไทยภาคกลางจึงเติบโตและเข้มแข็งกว่าวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ดังนั้นจะพบว่าวัฒนธรรมของไทยภาคกลางจึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตของชาวไทยโคราชที่ใช้ในการดำเนินชีวิตประเพณีปฏิบัติสืบต่อมา ประเพณีที่สำคัญที่ตรงกับประเพณีไทยทางภาคกลาง ได้แก่

5.1 การคลอเคล็ดการเลี้ยงลูก การคลอเคล็ดในอดีตใช้หมอดำแย มีการทำคลอโดยการตัดสายสะดือและประกอบพิธีกรรมเกี่ยวกับทารกที่เหมือนกับภาคกลางโดยทั่วไป

5.2 การแต่งงาน ภาษาถิ่นโคราชในอดีตเรียกว่า “การเช่นผี” คู่หนุ่มสาวที่ได้ตกลงปลงใจจะแต่งงานกันจะต้องทำพิธีตามจารีตประเพณีที่ดี คือ การสู่ขอ การยกขันหมากจัดพิธีแต่งงานตามประเพณี

5.3 การทำบุญศพ ในพิธีงานศพของคนไทยโคราชมีพิธีไม่แตกต่างจากภาคกลาง เป็นที่น่าสังเกตว่าหากเป็นกลุ่มของวัฒนธรรมไทย-ลาว จะทำบุญเงินเหือนดี ซึ่งมีความแตกต่างจากภาคกลาง งานศพที่ชาวไทยโคราชโบราณได้รับมาจากวัฒนธรรมภาคกลาง คือ นิยมทำบุญศพไว้ที่บ้านราว 3-5 คืน ก่อนที่จะศพไปปลงที่ป่าช้า ขณะที่ได้บำเพ็ญกุศลที่บ้านนั้นบุตรหลานจะช่วยกันทำบุญอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาและชาวบ้านใกล้เคียงมาช่วยเหลืองานตั้งแต่เรื่องอาหารพืชผักและช่วยในการประกอบพิธี ในช่วงประกอบพิธีบำเพ็ญบุญกุศลโดยนิมนต์พระสงฆ์มาฉันภัตตาหารเช้า-เพล ทุกวัน ตอนค่ำมีการสวดพระอภิธรรม หลังจากนั้นมีการสวดพระมาลัย โดยใช้หนังสือการสวดพระมาลัยเหมือนกับภาคกลางสมัยอดีต ชาวโคราชจะสวดพระมาลัยเป็นทำนองเสนาะตามเนื้อเรื่องที่มีปรากฏอยู่ในหนังสือหรืออาจเป็นสมุดข่อยอักษรขอมภาษาไทยซึ่งประพันธ์เป็นกลอนสวดที่มีทั้งกาพย์ยานี กาพย์ฉับบั้ง กาพย์สุรางคนางค์และมีบางบทที่เป็นฉันท์ หากมีการสวดนอกซึ่งในที่นี้หมายถึงสวดนอกเรื่องพระมาลัย จะมีการสวดที่สนุกสนานพร้อมทั้งมีการร่ายรำด้วย ซึ่งมีทำนองเพลงคล้ายภาคกลางมาก การสวดพระมาลัยนอกนี้จะเป็นการสวดกันเองของชาวบ้านโดยไม่ได้มีการจ้างวานเพียงแต่เจ้าภาพอาจจะต้องตอบแทนด้วยการจัดหาয়াสุบ เครื่องดื่มประเภทของมีนมาเป็นเครื่องตอบแทน

5.4 วัฒนธรรมการเขียนหนังสือและวรรณกรรม จากหลักฐานพบว่าวรรณกรรมแบบเรียนสำคัญๆได้ถูกคัดลอกเพื่อมาใช้อ่านเขียนเรียนหนังสือในหัวเมืองนครราชสีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาแล้ว ตัวอย่างเช่นหนังสือจินตตามณี และ ประถม ก กา พบหลักฐานเป็นจำนวนมากตามวัดต่าง ๆ ในเมืองนครราชสีมา จึงอาจสันนิษฐานได้ว่ากุลบุตรกุลธิดาได้เรียนหนังสือดังได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่อดีตที่ผ่านมา (ธวัช ปุณโณทก, 2542 : 156)

วรรณกรรมอื่นๆที่ได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมภาคกลางได้แก่ เรื่อง สุกมิตเกลสินี ซึ่งเป็นเรื่องที่ปรากฏอยู่ในปัญญาสชาดกซึ่งอาจเรียกได้อีกชื่อว่า “สุกมิตชาดก” ชาดกเรื่องเป็นที่รู้จักและแพร่กระจายอยู่ในภาคกลางค่อนข้างมาก ดังเช่นมีต้นฉบับอยู่ที่หอสมุดแห่งชาติและที่ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมไทย วิทยาลัยครูเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พิมพ์เมื่อปี พ.ศ. 2523 เป็นสำนวนกลอนสวด ทั้งนี้ในเรื่องสุกมิตชาดกนี้มีปรากฏในวรรณกรรมของโคราชด้วยชื่อ “กลอนนิทานเรื่องสุกมิตเกลสินี” ซึ่งเป็นวรรณกรรมฉบับโคราชที่มีเค้าโครงเรื่องตรงกับฉบับของทางภาคกลางดังกล่าวข้างต้น รวมถึงมีการใช้ฉันทลักษณ์แบบภาคกลาง คือ กลอนสุภาพ ในปัจจุบันพบต้นฉบับ 3 ฉบับได้แก่

ฉบับวัดพระเพลิง อำเภอปักธงชัย ฉบับของนายพูน นวลประเสริฐ ฉบับวัดสุทธจินดา จำนวนในทั้ง 3 ฉบับนี้น่าจะคัดลอกมาจากต้นฉบับเดิมเดียวกันหรืออาจมาจากผู้ประพันธ์เดียวกันก็เป็นได้ (อวัช ปุณโณทก, 2542 : 176)

สรุปได้ว่าชาวไทยโคราชจัดเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา เนื่องด้วยกระจายอยู่ทั่วไปในหลายอำเภอของจังหวัดนครราชสีมา ชาวไทยโคราชมีวัฒนธรรมแตกต่างไปจากกลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาวและ เขมร-ส่วย วัฒนธรรมไทยโคราชมีความคล้ายเหมือนวัฒนธรรมไทยภาคกลาง เนื่องจากวัฒนธรรมภาคกลางได้เข้ามาเป็นวัฒนธรรมหลักของชาวเมืองนครราชสีมาโดยมีเชื้อพระวงศ์ ข้าราชการ ทหาร ชาวบ้านและครัวเรือนจำนวนมากเข้ามาอยู่ในจังหวัดนครราชสีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนปลายในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมัยธนบุรีและสมัยรัตนโกสินทร์ ดังนั้นวัฒนธรรมไทยโคราชทั้งเรื่องภาษาพูด ประเพณี พิธีกรรม อักษรศาสตร์ วรรณกรรม ฉันทลักษณ์ รวมไปถึงอาหารการกิน ตลอดจนเพลง ดนตรี จึงมีลักษณะใกล้เคียงกับวัฒนธรรมทางภาคกลาง ด้วยเหตุนี้นักวิชาการจึงได้จัดกลุ่มให้ชาวโคราชอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมไทยภาคกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา : ชาติพันธุ์คนบ้านโพนสูงลาวหรือไทยจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์คำบอกเล่าเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระยะเวลาในการวิจัย 1 ปี (กันยายน 2563-สิงหาคม 2564) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยทางประวัติศาสตร์โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 แนวทาง คือ แนวทางที่ 1 การดำเนินวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์โดยใช้เอกสารทางประวัติศาสตร์ แนวทางที่ 2 คือ แนวทางการดำเนินวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า ดังรายละเอียดดังนี้ คือ

แนวทางที่ 1 การดำเนินวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์โดยใช้เอกสารทางประวัติศาสตร์

1.1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูล 5 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2563-มกราคม 2564

ข้อมูลเอกสารและหลักฐานที่มาจากแหล่งปฐมภูมิ ทุติยภูมิ ซึ่งเป็นเอกสารที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับจังหวัดนครราชสีมา ชาติพันธุ์ต่างๆ ได้แก่

เอกสารชั้นต้น ได้แก่ จารึก จดหมายเหตุ จดหมายเหตุต่างประเทศ ใบบอก สารตราศุภอักษร บัญชีทูลเกล้าฯ กฎหมายได้แก่ หนังสือพระราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา ฯลฯ คำให้การ บันทึกการเดินทางของชาวต่างชาติ รายงานสถิติ ฯลฯ

เอกสารชั้นรอง ได้แก่ ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัย งานสัมมนาทางวิชาการของผู้ที่ได้เคยศึกษาไว้แล้ว เอกสารของเอกชน ได้แก่ บันทึกส่วนตัว จดหมาย หนังสือ หนังสือพิมพ์ เอกสารทางธุรกิจ เป็นต้น

1.2. จัดหมวดหมู่ข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมด ตรวจสอบข้อมูลในประเภทต่างๆ เรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

1.3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารหลักฐานเพื่อประเมินข้อมูลเบื้องต้น วิเคราะห์แยกเป็นหมวดหมู่

1.4. ดำเนินการวิจัย ประมวลผลการทำวิจัย นำเสนอผลความรู้ ความคิด

1.5. สรุปผลการศึกษาวิจัย นำเสนอข้อมูลเป็นเอกสารรายงานการวิจัย

หัวข้อที่ 1.2-1.5 ใช้เวลาในการดำเนินการวิจัย 7 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2564 - สิงหาคม 2564

แนวทางที่ 2 การดำเนินวิธีการวิจัยทางประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (หรือ Oral history คือการบันทึกและตีความหมายของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่มาจากประสบการณ์ส่วนตัวและความเห็นของผู้เล่าเหตุการณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์ เป็นการสร้างข้อมูลที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ ไม่ใช่หลักฐานที่มีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เป็นการสัมภาษณ์เรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ผ่านประสบการณ์นั้นโดยตรง หรือเป็นเรื่องราวชีวิตของผู้ถูกสัมภาษณ์เอง)

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางประวัติศาสตร์ทั้งเอกสารชั้นต้นและชั้นรอง โดยใช้ระยะเวลาเก็บข้อมูล 5 เดือน ตั้งแต่เดือนกันยายน 2563-มกราคม 2564

ข้อมูลเอกสารและหลักฐานที่มาจากแหล่งปฐมภูมิ ทิวติภูมิ ซึ่งเป็นเอกสารที่เก็บรวบรวมข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้องกับจังหวัดนครราชสีมา ชาติพันธุ์ต่างๆ ได้แก่

เอกสารชั้นต้น ได้แก่ จารึก จดหมายเหตุ จดหมายเหตุต่างประเทศ ใบบอก สารตราศุภอักษร บัญชีทูลเกล้า ฎหมายได้แก่ หนังสือพระราชกิจจานุเบกษา พระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา ฯลฯ คำให้การ บันทึกการเดินทางของชาวต่างชาติ รายงานสถิติ ฯลฯ

เอกสารชั้นรอง ได้แก่ ตำราวิชาการ บทความ งานวิจัย งานสัมมนาทางวิชาการของผู้ที่ได้เคยศึกษาไว้แล้ว เอกสารของเอกชน ได้แก่ บันทึกส่วนตัว จดหมาย หนังสือ หนังสือพิมพ์ เอกสารทางธุรกิจ เป็นต้น

2.2 จัดหมวดหมู่ข้อมูลเบื้องต้นทั้งหมด ตรวจสอบข้อมูลในประเภทต่างๆ เรียงลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา ชาติพันธุ์ต่างๆ

2.3 ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสารหลักฐานเพื่อประมวลข้อมูลเพื่อมาตั้งเป็นคำถามเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนและชาติพันธุ์ของคนบ้านโนนสูง ได้คำถามทั้งหมด 15 ข้อ ได้แก่ 1) บรรพบุรุษของคนบ้านโนนสูงคือชาติพันธุ์ใด (คนไทย (ภาคกลาง) คนโคราช คนลาว คนเขมร คนมอญ ฯลฯ) 2) บรรพบุรุษของคนบ้านโนนสูงเริ่มแรกน่าจะอพยพมาจากไหนหมู่บ้าน/จังหวัดใด 3) ในอดีตคนบ้านโนนสูงน่าจะเป็นคนชาติพันธุ์ใด (คนไทย (ภาคกลาง) คนโคราช คนลาว คนเขมร คนมอญ ฯลฯ) เพราะเหตุใด 4) ตำนาน นิทาน เรื่องเล่าท้องถิ่น ของคนบ้านโนนสูงคือเรื่องใด 5) ประเพณีในอดีตที่สำคัญของหมู่บ้านมีประเพณีใดบ้าง ยกตัวอย่างประเพณี 6) การละเล่น สิ่งบันเทิงใจของชาวบ้านโนนสูงคือสิ่งใด 7) ภาษาที่คนในหมู่บ้านใช้พูดในชีวิตประจำวันคือภาษาใด 8) คำอุทานที่ใช้ประจำวันคือคำใด 9) สุภาษิตคำสอน คำสั่งสอน ของคนบ้านโนนสูงมีอะไรบ้าง 10) อาหารการกิน ของคนบ้านโนนสูงคืออะไร ฯลฯ ของชาวบ้านโนนสูงคืออะไร 11) การแต่งตัว การแต่งกาย ทรงผมของชาวบ้านโนนสูงแต่งอย่างไร 12) ชาวบ้านโนนสูงมีทัศนคติต่อการสักอย่างไร ลายสักใดเป็นที่นิยมของคนบ้านโนนสูง 13) ลายผ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันของคนบ้านโนนสูงคือลายลักษณะใด 14) ความเชื่อที่สำคัญของพื้นที่บ้านโนนสูงได้แก่ความเชื่อใด 15) ข้อห้าม เรื่องต้องห้าม ของคนพื้นที่ในอดีตบ้านโนนสูงคือเรื่องใดบ้าง

2.4 ลงพื้นที่บ้านโนนสูงเพื่อสืบหาประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (โดยผ่านคำถามที่เตรียมไว้ในข้อ 2.3 จำนวน 15 ข้อโดยมีผู้รู้ซึ่งเป็นตัวแทนของคนในหมู่บ้านจำนวน 12 คนซึ่งอยู่อาศัยในหมู่บ้านมากกว่า 30-40 ปี มีอายุตั้งแต่ 65-87 ปี โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบ 1 ต่อ 1 คือมีผู้ถามคำถาม 1 คนต่อผู้ถูกสัมภาษณ์ 1 คน

14 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เข้าร่วมประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานแบบ Online

2.5 รวบรวมคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำข้อมูลมาจัดเรียง ประมวลผลข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูลจากประวัติศาสตร์คำบอกเล่ามาเทียบกับข้อเท็จจริงของเอกสารหลักฐานทางประวัติศาสตร์จังหวัดนครราชสีมา และชาติพันธุ์ที่แท้จริงเพื่อหาคำตอบแนวโน้มของชาติพันธุ์ของคนบ้านโพนสูง

2.6 ดำเนินการวิจัยชาติพันธุ์ของคนบ้านโพนสูงจากข้อมูลที่ได้ทั้งหมด ประมวลผลการทำวิจัย นำเสนอผลความรู้ ความคิด

2.7. สรุปผลการศึกษารวบรวม นำเสนอข้อมูลเป็นเอกสารรายงานการวิจัย

หัวข้อที่ 2.2-2.7 ใช้เวลาในการดำเนินการวิจัย 7 เดือน ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2564 - สิงหาคม 2564

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาหรือคนไทยที่อยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโพนสูงจากเอกสารประวัติศาสตร์ พบว่าชาติพันธุ์ของคนบ้านโพนสูงดั้งเดิมน่าจะเป็นคนไทยโคราชและไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นลาวอพยพหรือหลบหนีมาจากกองทัพลาว เพราะ

1.1. มีหลายเหตุการณ์สำคัญที่บ่งบอกถึงความยากและความไม่สะดวกในการอพยพหลบหนีมาตั้งชุมชน อาทิ เช่น เหตุการณ์กบฏญูงวง เหตุการณ์กบฏเจ้าอนุวงศ์ ในสมัยรัชกาลที่ 3 จดหมายเหตุนครราชสีมา คัดบอกในรัชกาลที่ 3 เล่ม 19 จ.ศ. 1188 วันศุกร์ เดือน 5 ขึ้น 3 ค่ำ ปีกุน นพศก คัดบอกในรัชกาลที่ 3 เล่ม 3 จ.ศ. 1189 วันพฤหัสบดี เดือน 5 ขึ้น 5 ค่ำ ปีกุน นพศก จดหมายเหตุ ร. 3 เล่ม 3 จ.ศ. 1189 โดยทั้งหมดของเอกสารราชการได้กล่าวถึงการเข้ามาของคนลาวในสยาม แต่คนลาวจะถูกจับกุม ฆ่า ส่งกลับคืนไปที่ลาวและหากจะมีการหลบหนีทั้งทางบกและทางน้ำจะถูกตามกลับมาทั้งหมดเพราะทางการฝ่ายไทยมีกองกำลังจำนวนมากทั้งกองกำลังของชาวนครราชสีมาและส่วนกลาง รวมถึงกองกำลังที่คอยสอดส่องส่งข่าวสารทำให้การหลบหนียากลำบากและไม่สะดวก

1.2 จากเอกสารราชการสมัยรัชกาลที่ 3 ได้แก่ กหข. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จศ. 1204 เลขที่ 16 สำเนาใบบอก , เอกสาร กหข. จดหมายเหตุ ร. 3 จ.ศ. 1191 เลขที่ 4 , เอกสาร กหข. หมายรับสั่ง ร. 4 จ.ศ. 1230 เลขที่ 7 มัดที่ 36 และ กหข. จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 จศ.1206 เลขที่ 33 บ่งบอกว่ามีการเปิดโอกาสให้คนชาติพันธุ์อื่นๆ เข้ามาอยู่ในสยามด้วยความสมัครใจ ในการเข้ามาเป็นไพร่เกลี้ยกล่อมและไพร่สวามีภักดี โดยพวกที่มาอยู่ใหม่ได้ไปอยู่ในพื้นที่ของผู้ที่มีชาติพันธุ์เดียวกันมาแต่เดิมเพื่อสะดวกต่อการดูแลอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ครอบครัวของผู้ปกครองกลุ่มชาติพันธุ์ที่เข้ามามีโอกาสขยายอำนาจและบารมี มีโอกาสทำความดีแล้วได้ปูนบำเหน็จรางวัล การตัดสินคดี รวมถึงมีรายได้จากการเก็บส่วย ดังนั้นทางส่วนกลางหรือรัฐมีแต่ได้รับผลประโยชน์จากการมีไพร่เกลี้ยกล่อมและไพร่สวามีภักดี ทั้งเรื่อง การได้รับส่วยและการเป็นกองกำลังทหารในการรบ การควบคุมดูแลคนต่างชาติพันธุ์อย่างใกล้ชิดจึงเป็นประโยชน์มากกว่า การให้ชาติพันธุ์อื่นนอกเหนือจากคนสยามอยู่แบบไร้สังกัดจึงมีเหตุผลว่าไม่มีความจำเป็นต้องอพยพหรืออยู่แบบหลบหนีมาตั้งชุมชน

2. การศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาหรือคนไทยที่อยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโพนสูงจากประวัติศาสตร์คำบอกเล่า พบว่าชาติพันธุ์ของคนบ้านโพนสูงดั้งเดิมน่าจะเป็นคนไทยโคราชที่ได้รับอิทธิพลทางวัฒนธรรมทางภาคกลางเพราะ

14 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 เข้าร่วมประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานแบบ Online

2.1 ภาษาที่หมู่บ้านใช้เป็นภาษาโคราช เช่น โอย, ไปเมือง..คอยเต็ง, หกหมัด, ดูถั่ว...บอกยากจริงๆ, ถิ่นลุ่มเวียะ, เต็ง, เต๋อ, ดา, ถั่ว, จักเตอะ โอย, คอยเต็ง, จักเต้, ไปดา) หรือ เฮีย กินข้าวยังมากินข้าวดีอ

2.2 ประเพณีและวัฒนธรรม การละเล่น สิ่งบันเทิงใจของคนบ้านโนนสูงเป็นวัฒนธรรมทางภาคกลาง เช่น รำไท่น ซึ่งชอบการแสดงลิเก

2.3 การแต่งตัว การแต่งกาย ทรงผมของคนบ้านโนนสูง ผู้หญิงไว้ทรงผมทรงดอกกระพุ่ม ใส่ผ้าถุงไม่มีลาย (สีพื้น) ผู้สูงอายุหากเป็นผู้หญิงจะนุ่งโจงกระเบน เสื้อคอกระเช้า สไบเฉียง เป็นลักษณะวัฒนธรรมทางภาคกลางที่ชาวไทโคราชได้รับมรดกทางวัฒนธรรมนี้มาเมื่อครั้งอดีต

2.4 ตำนาน เรื่องเล่าท้องถิ่น เรื่องที่พูดต่อ ๆ กันมาในบ้านโนนสูง ได้กล่าวถึง “ตำนานการเก็บส่วย ถ้าจะข้ามสะพาน จะมีผู้ใหญ่ชาวเก็บส่วยหรือตำนานที่ว่าถ้าใครจะผ่านบ้านโนนสูง ต้องเสียค่าส่วย เก็บเพื่อซ่อมแซมสะพาน ถ้าเป็นลาวต้องเสียวัว 2 ตัว จากตำนานทำให้คิดว่าหากคนโนนสูงเป็นชาวลาวมาก่อนเหตุใดจึงเก็บค่าส่วยคนชาติพันธุ์เดียวกันโดยคนลาวต้องเสียค่าส่วยด้วยวัว 2 ตัว ซึ่งเป็นราคาค่าส่วยที่สูงมากและไม่น่าเรียกเก็บจากกลุ่มของคนที่เป็นพวกเดียวกันเช่นนี้

2.5 หลักฐานการสักรายของคนบ้านโนนสูงพบว่าคนบ้านโนนสูงไม่นิยมลายสักและมองคนสักกลายเป็นนักเลงก้าวร้าว สักคือคนไม่ดี, นักเลง ถ้ามีการสักจะสักช่วงอก แต่ไม่ค่อยมีใครสักภายในหมู่บ้านโนนสูงจึงทำให้น่าเชื่อว่าชาติพันธุ์ดั้งเดิมของบ้านโนนสูงไม่น่าจะมีชาติพันธุ์เป็นชนลาวเพราะคนลาวมีความนิยมในการสักรายในร่างกายนั่งสักตั้งแต่พุง (ใต้อก) เรื่อยไปจรดน่องหรือข้อเท้าที่เรียกว่า “ลาวพุงดำ” กลุ่มคนที่ทำการสักขาตั้งแต่ได้เข้าหรือเหนือเข่าขึ้นไปถึงต้นขาหรือขาส่วนบน แต่ไม่สักเลยขึ้นมาถึงพุงหรือเอว ที่เรียกว่า “ลาวพุงขาว”

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโนนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโนนสูงจากเอกสารประวัติศาสตร์ พบว่าชาติพันธุ์ของคนบ้านโนนสูงดั้งเดิมน่าจะเป็นคนไทยโคราชและไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นลาวอพยพหรือหลบหนีมาจากกองทัพลาว มีความสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของจังหวัดนครราชสีมาบทความของ ธวัช ปุณโณทกเรื่องชาวโคราชนครราชสีมาในหนังสือ นครราชสีมา : โคราชของเรา ที่กล่าวว่าชาวไทยโคราชจัดเป็นชาติพันธุ์กลุ่มใหญ่ของจังหวัดนครราชสีมา กระจายอยู่ทั่วไปทั้ง 32 อำเภอ ชาวไทยโคราชได้รับวัฒนธรรมภาคกลางเข้ามาเป็นวัฒนธรรมหลักของชาวเมืองนครราชสีมาด้วย ซึ่งได้แก่ ภาษาพูด ประเพณี พิธีกรรม อักษรศาสตร์ วรรณกรรมโดยกลุ่มชนที่อพยพเข้ามาเป็นขุนนาง ทหารและครอบครัวมาจากกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมากเพื่อมาเป็นข้าราชการประจำเมืองนครราชสีมาทั้งนี้เริ่มเข้ามาสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายราวสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ทรงย้ายเมืองโคราชมาตั้งอยู่ในบริเวณปัจจุบัน เมื่อเข้าสู่สมัยสมัยธนบุรี เมืองนครราชสีมาเป็นเมืองที่สำคัญของการมาของเจ้านายไทยคือ กรมหมื่นเทพพิพิธ ที่ได้พาสมัครพรรคพวกมาตั้งมั่นตั้งชุมชนชุมนุมเป็นก๊กที่เมืองพิมายในครั้งนั้นได้อพยพออกจากกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมากทั้งชาวบ้านขุนนาง เชื่อพระวงศ์ ดังนั้นชุมชนชาวไทยจากภาคกลางจึงได้เข้ามารับราชการและอพยพได้ลงหลักปักฐานในจังหวัดนครราชสีมาเพิ่มอีก รวมถึงสมัยรัตนโกสินทร์ได้มีส่งข้าราชการ ขุนนาง กองทัพพลัดกันเข้ามาเมืองนครราชสีมาและ

เมืองบรีวาร ทั้งนี้รวมถึงการติดต่อเดินทางซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าด้วย ข้าราชการ ชุนนางที่มาประจำการตามพระบรมราชโองการล้วนแต่เป็นชาวภาคกลางเมื่อมีการอยู่อาศัยที่ได้ตั้งหลักแหล่งแล้วจึงได้นำวัฒนธรรมของคนไทยภาคกลางเข้ามา โดยเฉพาะวัฒนธรรมไทยภาคกลางที่เข้ามาจะทำให้ชาวไทยโคราชเกิดเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคนโคราช

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโนนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโนนสูงจากเอกสารประวัติศาสตร์ พบว่าชาติพันธุ์ของคนบ้านโนนสูงดั้งเดิมน่าจะเป็นคนไทยโคราชและไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นลาวอพยพหรือหลบหนีมาจากกองทัพลาวสามารถนำไปเทียบเคียงกับความคิดความเชื่อประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอื่นๆในจังหวัดนครราชสีมาที่มีลักษณะบริบทที่ใกล้เคียงกับหมู่บ้านโนนสูงได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ผลการศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโนนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโนนสูงจากเอกสารประวัติศาสตร์ พบว่าชาติพันธุ์ของคนบ้านโนนสูงดั้งเดิมน่าจะเป็นคนไทยโคราชและไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นลาวอพยพหรือหลบหนีมาจากกองทัพลาวทำให้ชุมชนเปลี่ยนมุมมองว่าตนไม่ได้เป็นคนลาว แต่ชุมชนยังคงสนใจในประวัติศาสตร์บ้านโนนสูงซึ่งทางผู้วิจัยได้แจ้งว่าหลังจากได้มีการค้นคว้าวิจัยมาก่อนหน้านี้พบว่าชื่อบ้านโนนสูงไม่มีอยู่ในเอกสารทางประวัติศาสตร์โดยเลยทำให้เชื่อว่าหมู่บ้านนี้อาจจะมีชื่อเรียกอย่างอื่นมาก่อนการใช้ชื่อบ้านโนนสูงด้วยเหตุนี้ชาวบ้านจึงอยากทราบที่บ้านตนเดิมชื่ออะไรและต้องการให้ผู้วิจัยได้ช่วยค้นคว้าวิจัยเพื่อความกระจ่างต่อไป

(2) ผลการศึกษาเรื่องราวตำนานของหมู่บ้านโนนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา เรื่องการเป็นคนลาวที่อพยพหนีมาอยู่ในพื้นที่บริเวณบ้านโนนสูงจากเอกสารประวัติศาสตร์ พบว่าชาติพันธุ์ของคนบ้านโนนสูงดั้งเดิมน่าจะเป็นคนไทยโคราชและไม่น่าเชื่อว่าจะเป็นลาวอพยพหรือหลบหนีมาจากกองทัพลาวมีข้อมูลที่ได้จากประวัติศาสตร์บอกเล่าและเป็นเรื่องที่น่าสนใจ คือ ชาวบ้านบ้านโนนสูงจากการหาข้อมูล ณ ปัจจุบันยังไม่มีครอบครัวใดที่มีนามสกุลลงท้ายด้วยคำว่า “โนนสูง” ทางผู้วิจัยจึงมีความสงสัยว่า ชื่อบ้านโนนสูงอาจจะเป็นชื่อที่ตั้งใหม่และไม่ได้เป็นชื่อหมู่บ้านที่เก่าแก่จึงควรจะมีการค้นคว้าต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบ้านโนนสูง ตำบลหมื่นไวย จังหวัดนครราชสีมา : ชาติพันธุ์คนบ้านโนนสูงลาวหรือไทยจากเอกสารทางประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์คำบอกเล่าในครั้งนี้เป็นการทำวิจัยที่เกิดจากความต้องการของหมู่บ้านโนนสูงที่ต้องการความรู้และสนใจในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของตนเอง ทั้งนี้ขอขอบพระคุณคณะกรรมการบริการวิชาการและคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาที่ได้เปิดโอกาสและจัดสรรทุนให้ผู้วิจัยได้ใช้ความรู้ทางประวัติศาสตร์มาช่วยบริการวิชาการและพัฒนาท้องถิ่นบ้านโนนสูง ขอขอบคุณ

คณาจารย์ในทีมที่ได้ช่วยเก็บข้อมูลและขอขอบคุณผู้ที่เป็นแรงใจ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จทุกท่าน หนังสือเอกสาร บทความข้อมูลทุกเล่มทุกบทความที่ทำให้เกิดงานวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย. (2542). วัฒนธรรมพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์และภูมิปัญญาจังหวัดนครราชสีมา.
- “จดหมายเหตุเรื่องปราบกบฏเวียงจันทน์”. (2469). พระนคร : โสภณทิพพรจนการ.
- ชาวบ้านไม่ขอเปิดเผยนามจำนวน 5 คน, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2564
- ชัยวัฒน์ สายภักดี, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์. 25 พฤษภาคม 2564.
- ถาวร สูงกษ และคณะ. (2542). “เพลงโคราชจากอดีตถึงปัจจุบัน” ใน นครราชสีมา : โคราชของเรา, หน้า 139-154 กรุงเทพฯ : มังกรการพิมพ์.
- ธวัช ปุณโณทก. (2542). “ชาวโคราชกลุ่มวัฒนธรรมไทยภาคกลาง” ใน นครราชสีมา: โคราชของเรา, หน้า 132-138, กรุงเทพฯ : มังกรการพิมพ์.
- ธีรภาพ โลหิตกุล. (2551). “หลายชีวิต หนึ่งตัวตน คนโคราช” อนุสาร. อสท. ปีที่ 49 ฉบับที่ 1 (สิงหาคม 2551), หน้า 108-116.
- ธีรชัย บุญมาธรรม. (2536). ประวัติศาสตร์สังคมอีสานตอนบน พ.ศ.2318-2450. มหาสารคาม : คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- _____. (2542). “สุภมิต-เกสิณี” ใน นครราชสีมา: โคราชของเรา, หน้า 176- 186, กรุงเทพฯ: มังกรการพิมพ์.
- นันทิน ฤทธิวัชร, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์. 25 พฤษภาคม 2564.
- นันทิยา สว่างวุฒิธรรม. (2525). การควบคุมกำลังคนในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนการจัดการเกณฑ์ทหาร (พ.ศ. 2325-2448) วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บ้านโพนสูง-ตำบลหมื่นไวย-จังหวัดนครราชสีมา. (2564). โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี (9 เส้นทาง 9 ตำบลนมนรดกวัฒนธรรมท่องเที่ยววิถีไทย). {ออนไลน์}. แหล่งที่มา <https://www.facebook.com/pg> (15 พฤษภาคม 2564)
- บุญช่วย ศรีสวาท, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์. 25 พฤษภาคม 2564
- ประเสริฐ เพชรหมื่นไวย, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์. 25 พฤษภาคม 2564

- “พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม).” ใน ประชุมพงศาวดาร เล่มที่ 38 (2512). ม.ป.ท.
- “พระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์” ใน คำให้การกรุงเก่า คำให้การขุนหลวงหาวัด และพระราชพงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์ (2517). ม.ป.ท.
- โบราณราชธานินทร์, พระยา (2512). “เรื่องกรุงเก่า” ใน ประชุมพงศาวดาร เล่ม 37. ม.ป.ท.
- เพ็ชรปาณี, พระยา. (2547). จดหมายเหตุเรื่องมณฑลนครราชสีมา. พระนคร : โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร
- วิเชียร เชาชะจอหอ, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์. 25 พฤษภาคม 2564
- นายสมศักดิ์ เชาชะจอหอ, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์. 25 พฤษภาคม 2564.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2548). โคราชของเรา. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สุวิทย์ ธีรศาสตร์. (2557). ประวัติศาสตร์อีสาน. ขอนแก่น : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- หอการค้าจังหวัดนครราชสีมา ย้อนรอย 100 ปี โคราชวานิช กรุงเทพฯ: พีวเจอร์ เพลส แอนด์มีเดีย, 2543.
- หอสมุดแห่งชาติ . คัดบอกในรัชกาลที่ 3 ชื่อเรื่องพญาปลัดเมืองนครราชสีมาให้ขุนโอรุถือหนังสือบอกลงมาถึงค่ายหลวงขุนโอรุถือกลับไปโคราช จ.ศ. 1188 วันศุกร์ เดือน 5 ๕ ขึ้น 3 ค่ำ ปีกุน นพศก, เล่ม 19
- _____ .คัดบอกในรัชกาลที่ 3 เรื่อง ลาวแขวงตะวันออกทางใต้ทางเหนือกับพญาไกรคิดกบฏ จ.ศ. 1189 วันพฤหัสบดี เดือน 5 ขึ้น 5 ค่ำ ปีกุน นพศก, เล่ม 3
- _____ .จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 3 ชื่อข้างสารตราถึงผู้รักษากรุงเก่าส่งคร้วลาวมาไว้เมืองต่างๆ แล กรุงเทพฯ จ.ศ. 1191, เลขที่ 4
- _____ .จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 ชื่อข้างตราถึงเมืองนครไชยศรี จ.ศ. 1215, เลขที่ 47
- _____ .จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 ชื่อสารตราพระยาจักรี เรื่องถึงพระมหาอุปฮาดเป็นพระอินทสุริยวงศ์ จศ.1206, เลขที่ 33
- _____ .จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 สำเนาใบบอก จศ. 1204, เลขที่ 16
- _____ .หมายรับสั่งรัชกาลที่ 4 ชื่อกำหนดการเสด็จเมืองเพชร จ.ศ. 1230, เลขที่ 7 มัดที่ 36
- อิม กิ่งจอหอ, ชาวบ้านบ้านโพนสูง ตำบลหมื่นไวย อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา, สัมภาษณ์ 25 พฤษภาคม 2564.
- Breazeale, Kennon. (1975). The Integration of the Lao States into Thai Kingdom. Ph.D. Thesis: The University of Oxford.